

Segédlet a KMD pályázat bevezetőjének elkészítéséhez

A Közoktatás Minőségért Díj (KMD) pályázathoz tartozó **bevezető több szempontból is fontos szerepet tölt be** az intézményi önértékelésben. Jelen segédlet ezen szerep megértéséhez, és a bevezető megírásához nyújt segítséget a pályázni szándékozó intézmények számára.

Az **önértékelés elindításánál** igen fontos kérdés, hogy a szervezet milyen érettségi fokon áll, mert ez nagyban befolyásolja az intézményt a rendelkezésre álló különböző önértékelési módszerek közül¹ a számára legjobban alkalmazható módszer kiválasztásában. Minden egyes önértékelési módszer más és más erőforrás igényű, illetve más és más pontosságú eredményt szolgáltat az alkalmazó intézmény számára.

Az, hogy milyen érettségi szinten áll a szervezet az önértékelés tekintetében, különösen fontos a **KMD pályázaton történő indulás eldöntésénél is**. Azaz a bevezetőhöz összegyűjtendő adatok átgondolása és elemzése a KMD pályázaton való indulás eldöntéséhez is hasznos információkat ad. Ez a döntés nagy jelentőségű, mivel a pályázat elkészítése igen magas erőforrás igényű, és a sikertelen pályázathoz kapcsolódó negatív hatásaival nagy kockázatot hordoz magában. A pályázaton való indulás eldöntése elsősorban az intézmény vezetőségének a felelőssége, amely döntés meghozatalába célszerű bevonni az intézmény munkatársi körét is.

Ugyanakkor a **belső, intézményi értékelésénél is meghatározó szerepet töltenek be a bevezető részhez kapcsolódóan összegyűjtött adatok**. A KMD pályázat bevezetésében ugyanis olyan információkat kell összesíteni, amelyek segítenek az Adottságok oldalon bemutatott intézményi gyakorlat, és az Eredmények oldalhoz tartozó indikátorok belső értékeléséhez.

Végül magában a **KMD pályázathoz kapcsolódó értékelési folyamatban is kulcs szerepet tölt be a pályázat bevezető része**. Azt mondhatjuk, hogy a pályázó az itt bemutatott adatokkal adja meg azt a térképet, ami alapján az értékelő tájékozódhat a pályázati anyag további részében.

Összefoglalva tehát **három területen segít a bevezetésben lévő adatok összesítése:**

- az önértékelésben azoknak a szempontoknak az összesítésében, amelyeket az összegyűjtött adatok belső intézményi értékelése során figyelembe kell venni;
- az intézménynek a pályázaton való indulásának eldöntésében;
- az értékelésnél az értékelőknek jobban megérteni az intézményt.

A KMD pályázat bevezetője négy nagyobb egységből áll, melyek az alábbiak:

1. Az intézmény általános bemutatása
2. Az intézmény működési (verseny) környezetének bemutatása
3. Az intézményi célrendszer bemutatása.
4. Az intézmény szervezetfejlesztési folyamatának bemutatása.

1. Az intézmény általános bemutatása

¹ Az intézményi önértékelés megvalósítására számos módszer áll rendelkezésre, mint például: kérdőíves módszer, gyors önértékelés (lásd Comenius 2000 módszertani CD), pro-forma és mátrix alapú önértékelés (EFQM – Európai Minőségirányítási Alapítvány által kidolgozott önértékelési módszertanok – www.efqm.org), díj típusú önértékelés, Szakképzési Önértékelési Modellen alapuló önértékelés (a Szakiskolai Fejlesztési Programban kidolgozott módszertan – www.szakma.hu).

Ennek a résznek az elsődleges célja az intézmény általános bemutatása, alapvető információk szolgáltatása az értékelőknek az intézményről.

Ez a rész az alábbi elemek bemutatását tartalmazhatja:

- az intézmény képzési típusa és struktúrája (például gimnázium, összetett intézmény, szakképző intézmény esetén a szakmaszerkezet fő elemeinek a bemutatása);
- az intézmény méretére vonatkozó alapadatok (például tanulói létszám, pedagógus és nem-pedagógus munkatársi létszám);
- intézmény szervezeti felépítéséhez kapcsolódó alapadatok² (például intézmény szervezeti struktúrája, munkaközösségek és más csoportok rendszere, intézmény vezetési struktúrája);
- intézmény tagintézményi struktúrája (amennyiben ez értelmezhető).

A bevezető ezen része elsősorban az értékelőket támogatja, azzal hogy egyértelművé teszi, milyen típusú, nagyságú és felépítésű szervezetről van szó a pályázati anyagban. Ez alapján az értékelő jobban tájékozódhat, hogy milyen komplexitású módszerek alkalmazása, és milyen típusú adatok bemutatása várható el az intézménytől.

2. Az intézmény működési (verseny) környezetének bemutatása

Ezen rész célja azon adatok és információk összegyűjtése, amelyek segítenek megérteni az intézmény működési környezetét, azaz hogy milyen külső hatásokra kell az intézménynek reagálnia.

Ez a rész az alábbi elemek bemutatását tartalmazhatja:

- az intézmény vonzáskörzetébe tartozó intézményi struktúra (a vonzáskörzetben működő „verseny társnak” tekinthető intézmények, lehetséges megelőző és következő fokozatot jelentő oktatási intézmények);
- az intézmény szocio-kulturális környezete;
- az intézmény partnerkörének, partneri kapcsolatrendszerének a bemutatása;
- intézmény munkaerő-piaci környezete (amennyiben ez releváns, például szakképző intézményeknél).

A bevezető ezen része már nem csupán az értékelőket segíti az intézmény pontosabb megismerésében. Ezen működési (verseny) környezetet az önértékelési anyagban összegyűjtött adatok értékelésénél is figyelembe kell vennie az intézménynek magának is a belső értékelésekor. Számos esetben más információt hordoznak ugyanazon eredmény adatok egy kistérségi intézménynél, mint egy városi közoktatási intézményben, amit figyelembe kell venni díj-alapú értékelés, és a belső értékelés során is. Ugyanez mondható el az alkalmazott módszerekről is, miszerint eltérő módszereket kell választani az eltérő szocio-kulturális környezetben működő intézményeknek.

3. Intézményi célrendszer

A bevezető ezen részének a célja, hogy láthatóvá váljanak az intézmény konkrét céljai, és ezen célok struktúrája, rendszere.

Ez a rész az alábbi elemek bemutatását tartalmazhatja³:

- az intézmény küldetésének, és/vagy jövőképeinek kiemelendő elemei;
- az intézmény kiemelt pedagógiai céljai;

² Az intézmény szervezeti ábráját nem feltétlenül a bevezető kell beemelni, ez beilleszthető a KMD pályázat mellékletébe is. Viszont két helyen felesleges ezt szerepeltetni.

³ A bevezetőre vonatkozó oldalszám korlátok miatt nem célszerű teljes szövegében bemutatni az intézmény célrendszerét, például beemelni a pályázati anyagba az intézmény küldetésének és jövőképeinek a teljes szövegét. Itt csupán a lényegi elemeket kell kiemelni, amelyek alapján az értékelők egyértelmű képet kaphatnak az intézmény célrendszeréről.

- az intézmény egyéb (nem-pedagógiai) hosszú távú (stratégiai) céljai (például hosszú távú minőségcélok);
- az intézmény minőségpolitikájának fontosabb elemei;
- az intézmény kiemelt fejlesztési prioritásai, fejlesztési céljai;
- az intézményi célok kapcsolatrendszere, az intézmény célrendszerének felépítése.

A bevezető ezen része a KMD pályázaton való induláshoz is alapvető információkat tartalmaz az intézmény számára, hiszen az intézményi célok egyértelműsége, következetessége meghatározó jelentőségű az intézmény hosszú távú sikerességéhez, és a sikeres pályázatnak is egyik fontos eleme.

Ugyanakkor az értékelőknek is meghatározó információkat hordoznak az itt bemutatandó célok, mivel ez biztosítja az értékelésben a **Cél – Adottság – Eredmény hármass kapcsolatot** meglétének és megfelelőségének az ellenőrzését. Ez alapján értékelhető, hogy

- az intézmény valóban megfelelő, a céljai elérését támogató, módszereket választott működésében,
- az intézmény által mért és bemutatott adatok valóban az intézmény céljainak teljesülését mérik,
- az intézmény eredményei alátámasztják-e a kitűzött célok elérésén keresztül az intézmény eredményességét.

4. Az intézmény szervezetfejlesztési folyamata

Ezen rész célja az intézmény szervezetfejlesztési tevékenységének, szervezet fejlesztési múltjának összegzése.

Ez a rész az alábbi elemek bemutatását tartalmazhatja:

- Kiemelten az elmúlt 3-6 évben az intézményben megvalósult, központilag koordinált szervezet- és minőségfejlesztési programok (például önfejlesztő iskola, COMENIUS 2000 program, Szakiskolai Fejlesztési Program);
- Kiemelten az elmúlt 3-6 évben a szervezet által önállóan indított szervezetfejlesztési kezdeményezések (például partneri mérés elindítása, első intézményi önértékelés, ISO 9001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer kiépítése);
- az elmúlt 3-6 évben az intézménynél végrehajtott átszervezések, összevonások, és integrációs lépések.

A bevezető ezen része is elsősorban a KMD pályázaton való indulás eldöntésében segíti az intézményt. Ugyanis a KMD alapelvei szerinti „Kiváló” szervezeti működés alapfeltétele a hosszú távú, tudatos intézményi fejlesztés. Ezt erősítik meg a KMD értékelés eddigi tapasztalatai is, miszerint azon intézmények, amelyeknek a szervezetfejlesztési tevékenysége csupán rövid, 1-2 éves múltat tekint vissza, kis eséllyel indulnak a KMD elismerés (díj, oklevél) elnyeréséért.